

ряд особливостей, серед яких можна виділити необхідність аналізу як норм використання так і конкретних умов будівництва з метою визначення доцільності та ефективності використання ресурсів. Одним з елементів аудиту як збереження майна так і якості виконуваних робіт є контрольний обмір будівельних робіт. Контрольний обмір - це встановлення фактичного обсягу будівельно-монтажних або ремонтних робіт, якості і кількості фактично використаних матеріалів. Аналіз показників калькуляційних статей для будівельної галузі має особливе значення. Підрядні будівельні організації можуть змінювати методи виробництва і застосовувати за згодою замовника більш економічні матеріали, а також змінювати передбачені в робочих кресленнях конструкції та інші технічні рішення без зниження міцності та експлуатаційних якостей споруд. Відповідно, даний метод дозволяє визначити та прослідкувати конструктивну якість будівництва та економічне обґрунтування вартості робіт.

Всі перераховані вище дії формують систему управління і її функції (організація; нормування, планування; координація; мотивація; контроль; регулювання). Оцінка технології виконання ключових функцій управління будівельною організацією в цілому

підвищує ефективність управління в кожному з процесів і дозволяє будівельній організації досягти максимального ефекту. Внутрішній аудитор, аналізуючи перераховані функції, може оцінити ефективність управління будівельною організацією, а також виявити недоліки в процедурах функцій управління. Недоліки виявляються на двох рівнях: перевіряється наявність всіх процедур, необхідних для ефективного управління; аналізується склад кожної процедури для виявлення її адекватності завданням і оптимальності будівельної діяльності. Результатом аналізу функцій управління є рекомендації щодо вдосконалення системи управління підприємством, спрямованих на підвищення якості функцій і гармонізації всіх процесів.

Таким чином, внутрішній аудит системно контролює діяльність всіх об'єктів управління, виявляє причини відхилень від стандартів, цілей, що сприяє оперативному усуненню порушень. Організація внутрішнього аудиту як функції управління має на меті сувору регламентацію діяльності, визначення прав, обов'язків і відповідальності всіх функцій управління, що дозволяє бути конкурентоспроможним, ефективним підприємством на будівельному ринку.

Література

1. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посіб. / П. Й. Атамас. – К. : ЦУЛ, 2010. – 390 с.
2. Верещагін С.А. Аудит у будівництві / С.А. Верещагін // Економіка і держава – 2012. – №1. – С. 45 – 49.
3. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова. – К. : ЦУЛ, 2014. – 500 с.
4. Савіна Н.В. Аудит будівельних організацій / Н.В. Савіна // Аудиторські відомості – 2012. – № 7. – С. 58 – 63.

УДК 657.1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ: ОБЛІКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РИЗИК МЕНЕДЖМЕНТУ

Головацька – С.І., к.е.н., доцент; Курак А.І. – аспірант
Львівський торговельно-економічний університет

Ризик є невід'ємною умовою підприємництва, особливо на даному етапі розвитку економіки у зв'язку з різким загостренням конкурентної боротьби. За таких умов надзвичайно актуальним для вітчизняних компаній стає оволодіння ефективними методами управління підприємницькими ризиками. Керівництво успішних і динамічно зростаючих підприємств за кордоном, широко застосовує управління ризиками не лише в окремих структурних підрозділах, а й на підприємстві в цілому. Натомість, українські

підприємства знаходяться тільки на самому початку шляху впровадження ризик-менеджменту в свою господарську діяльність.

Сьогодні процес управління ризиками на українських підприємствах здійснюється переважно менеджерами, висновки яких ґрунтуються лише на особистому досвіді та інтуїції, без відповідного обліково-аналітичного забезпечення. Як наслідок, лише в 2 % випадків ідентифікація ризику відбувається на основі облікових даних. Тому важливим є удосконалення системи бухгалтерського обліку

як інструмента управління ризиками підприємства.

Вирішення поставленої проблеми потребує від сучасного бухгалтерського обліку системності щодо термінології, оцінки ймовірності проявів ризику та принципів його відображення в системі рахунків. Проблема ускладнюється ще й тим, що українське законодавство не визнає ризик як об'єкт бухгалтерського обліку, а передбачає

відображення в системі рахунків лише інформації про факти господарської діяльності, спричинені під впливом ризику.

Для вирішення даної проблеми, по-перше, в системі бухгалтерського обліку необхідно чітко встановити взаємозв'язок ризик-причини з умовним фактором господарської діяльності, а ризик-наслідку з дійсним (реальним) фактом господарської діяльності (рис.1).

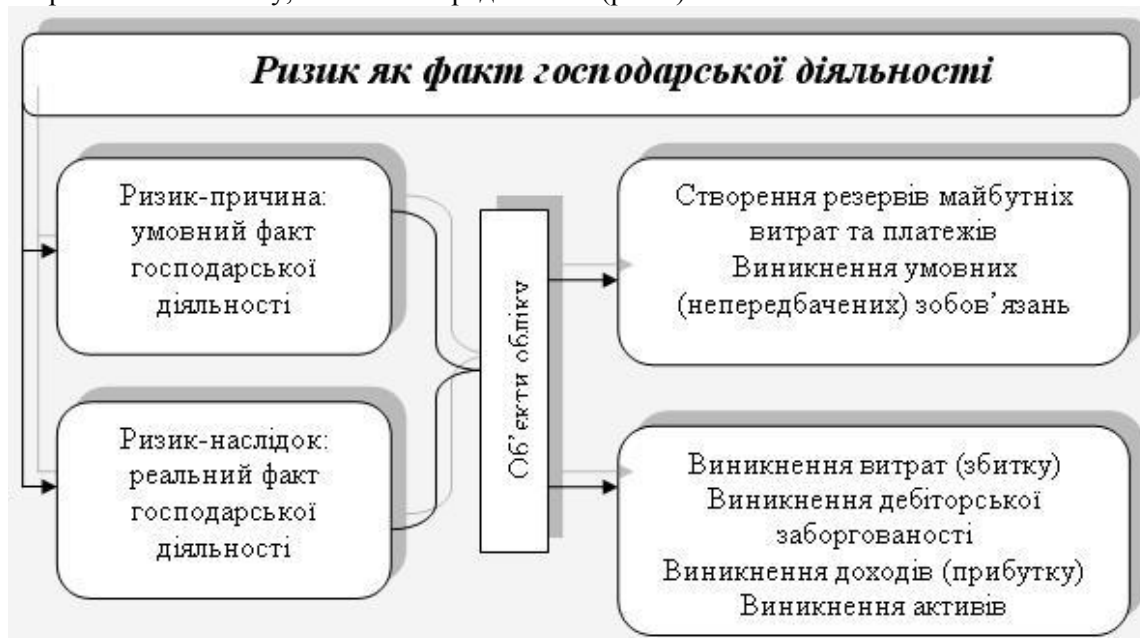

Рис.1. Складові ризику господарської діяльності підприємства

В українській обліковій практиці недостатньо уваги приділено цьому питанню, адже вітчизняні стандарти бухгалтерського обліку, визнаючи факт існування умовних подій, не надають реальних методик оцінювання втрати окремими об'єктами бухгалтерського обліку економічних вигод під впливом дії ризику.

Виходячи із наслідків ризику можна передбачити два види умовних фактів: з позитивним результатом, тобто за наявності ймовірності вигод, та з негативним – реалізація ризику призведе до витрат, збитків та втрат.

Відповідно до цього, ми пропонуємо у нормативних документах, ділити ризики на такі, які з дуже високим або високим ступенем ймовірності, призведе до збільшення економічних вигод організації (ризик-причина) та умовними та такими, які у майбутньому, з дуже високим або високим ступенем ймовірності, призведуть до зменшення економічних вигод підприємства (ризик-наслідок).

Наслідки умовних фактів можуть визнаються суттєвими, якщо без знання про них користувачами бухгалтерської звітності неможлива достовірна оцінка фінансового стану,

руху грошових коштів або результатів діяльності організації на звітну дату. Якщо ж розглядати умовні зобов'язання, тоді у суб'єкта господарювання виникає потреба забезпечити свою платоспроможність та фінансову стійкість, використовуючи при цьому зовнішнє (через страхові компанії) та внутрішнє (шляхом створення резервів/фондів) страхування. При високій ймовірності наслідків ризику (100-90 %) доречно застосовувати форми внутрішнього страхування (за різними джерела формування – за рахунок витрат або прибутку), при ймовірності 50-90 % – зовнішнього страхування.

Враховуючи зазначене, створення забезпечень майбутніх витрат і платежів (резервів) є засобом умовного страхування ризиків діяльності підприємства. Згідно П(С)БО 11 «Зобов'язання» забезпечення – це зобов'язання з невизначеною сутою та (або) часом погашення. Забезпечення створюється при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють в собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Забороняється створювати забезпечення для покриття

майбутніх збитків від діяльності підприємства.

Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються у сумі їх теперішньої вартості.

Забезпечення використовується для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких воно було створено. Залишок забезпечення

переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується). У разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань сума такого забезпечення підлягає сторнуванню.

Отже, бухгалтерський облік виступає надійним інструментом управління підприємницькими ризиками на підприємстві, оскільки з його допомогою можливо зменшити вплив наслідків прояву ризику на зміну вартості капіталу підприємства.

Література

1. Вигівська І.М. Бухгалтерський облік діяльності підприємств в умовах ризику: організація та методика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / І.М. Вигівська. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 21 с.
2. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект / Л.В. Гнилицька // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕД НАН України, 2014. — Вип. 57. — С. 88-100.
3. Гуцайлюк З. В. Економічні ризики в інформаційній системі бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – №7. – С.8-13.

УДК: 657:005

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Ковальчук С.П. – к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Ванжула В.П.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Прийняття ефективних управлінських рішень не можливе без оперативної інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Джерелом зазначеної інформації виступають дані бухгалтерського обліку та сформована на їх основі фінансова звітність підприємств. Для надання оперативної та неупередженої інформації про фінансові результати на підприємствах необхідно забезпечити своєчасну організацію збору, обробки та документального оформлення облікових даних. Система обліку – це важливе джерело інформації для менеджменту, адже вірно дані є підставою для прийняття економічно ефективних та доцільних управлінських рішень.

Питанням організації бухгалтерського обліку на підприємстві присвятили свої праці Н.М. Головай, О.М. Дзюба, В.В. Сопко, Л.І. Пославська, В.В. Ясишена. Важливість системи бухгалтерського обліку з інформаційної точки зору зумовлює потребу подальшого вивчення питань її організації на підприємствах.

Бухгалтерський облік – це процес, що має свою технологічну послідовність дій та етапів. Ці

етапи представлені на рис. 1.

Бухгалтерський облік на підприємстві виступає інформаційним джерелом не лише для:

- управлінського персоналу, що використовує його для визначення рівня діяльності підприємства та прийняття необхідних управлінських рішень;
- аудиторів та аналітиків, під час проведення аудиторських перевірок, надання аудиторських послуг, здійснення аналізу;
- для інших зацікавлених в результатах діяльності підприємства осіб.

Бухгалтерський облік являє собою систему, в якій всі елементи є взаємопов'язані між собою. Найпростіше представлення системи обліку можливе за допомогою двох її основних складових, на взаємодії яких базується весь процес обліку. Цими складовими є: - обробляюча система, яку формує людина, як ініціатор та виконавець всього процесу обробки облікової інформації, та машини – система інформаційних технологій, як технічний виконавець другого ступеня;